

MAGYAR KURIR.

MDCCCXXIII-dik

ESZTENDŐRE.

R I A D T Á K

PÁNCZÉL DÁNIEL és IGAZ SÁMUEL

T Á R S Á K.

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

ELSŐ FÉLESZTENDŐ.

B É C S B E N ,

Nemes Haykul Antal betűivel.

BCU Cluj / Cluj-Napoca University Library Cluj

E. 140

illető katonai tisztli-hivatalnak bé nem jelentí, úgy büntettetik, mint pártos. 4) A' ki a' pártosokat a' nemzeti Ármada mozdulásairól tudósítja, avagy azokkal, ha mind erőltetve is szövetezik, hasonló módon büntettetik. 5) A' ki a' tisztli-hivatalokat egész készséggel tüstént nem segíti, a' késedelmezéséből eredett kárnak mi voltához képest, pénzre büntettetik; ha késedelmezése a' constitutziós Ármada valamelyik tagjának életébe kerülne, akkor halál a' fején; ha pedig általa kárt nem okozott, javainak tízedrészével adózik a' had' költségére, 's ha semmije sincs, hat hónapi sáncz munkára ítéltetik. 6) A' ki magát azon szolgálathól ki akarja vonni, mellyet tőle a' Haza kíván, fizesse az elébbeni cikkelyben meghatározott pénzt, vagy más rendelendő módon lakoljon. 7) Minden polgár, ki paszszus nélkül útazik, vagy paszszusát azon városban, mellyben meghál, nem visaltatja, elfogattassék 's kérdőre vétéssék, és minden esetben egy piaszterre vagy egy hónapi sáncz-munkára büntetessék. Ha másodsor is efféle vétségben találattik, büntetése háromszoros legyen. 8) Minden polgárnak javait, ki lakóhelyéből paszszus nélkül megyen-ki, 's titkos eltávozása iránt magát meg nem igazíthatja, a' Státus elfoglalja. 9) A' ki pártosokkal szövetezik, hasonlóképen elveszti minden javait; ha az ilyen valamely familiához tartozó fíjú, akkor csupán az örökségnek reászállandó része foglaltatik-el. 10) Minden személy, ki az Insurgens Ármadánál vezérkedett, hasonlóül büntettetik, háza földig lerontatik, 's familiája, hogyha annak férjfi tagjai nem önként-vállalkozott Militzia-szolgálatban vannak, és így a' constitutziós systemának nyilvánosságos ellenségei, tartozik lakhelyét változtatni, hogy azon helyen az illy érdemtelten Spanyolnak neve is kiirtassék. 11) A' ki az Insurgensektől

elrablott dolgokat tartogat, a' 9d. cikkely' értelme szerint büntettetik, ha pedig értéke nincsen, hat hónapi sáncz-munkára küldetik. 12) Minden polgár, ki az Insurgensektől kényszerítetvén, a' hűséges Spanyoloknak holléteket felfedezi, azon szerint büntettetik, a' minémű kárt ez által az Insurgensek a' jöltévő constitutziós systema barátjainak okoztak. 13) Minden Spanyol, ki az Insurgensek állását ismeri 's a' hadi-tisztségnek bé nem jelentí, pártütőnek tartatik 's úgy büntettetik. 14) Minden helybeli tanács, melly a' határára rohanó Insurgenseknek ellenek nem áll, azokuak rablásait háromszor fizesse-viszsza. Azon esetben, hogyha ilyenkor valamely hazafit megölnének az Insurgensek, két tanácsbeli, két Pap és két birtokos mind addig fogva tartassanak, míg a' gonosztévők megbüntettetnek. 15) Az olyan helység, melly az Insurgenseknek pénzt vagy eleséget ad, kétannyit tartozik az Ármadának adni, 's ezen feljül a' szokott hadi adót is fizeti. 16) Mind azon helység, mellyben a' Constitutziós-kő, a' nemzeti szabadság' jele, felforgattatik, ha a' gonoszt Insurgensek követik-el, adója harmad részével, ha a' lakosok magok, annak felével egyenlő summa pénzt tartozik fizetni, 's kifürkésztetvén a' gonosszág' indítóji, ezek halállal büntettetnek. A' Constitutziós-kő, a' helybeli tanács költségén állíttatik-fel. 17) A' melly helységben hivatalos-levelek tartóztatnak-le, az, rendes adója harmadának megfelelő summat fizet; ha a' Kurírnak kára esett, azt a' tanács téríti-meg; ha pedig megöletik, két esztendei adójához hasonló summat tartozik a' tanács letenni, mellynek egy része a' megholt familiájának, más része a' hadi cassába megyen. 18) A' posta-kurírok közönséges levelezhetés végett lévén rendelve, egyik statiotól a' másikig mindenkor Militziai őrizet alatt men-

jenek, 's hogy ha leveleiktől megfosztatnak, a' Militzia 500 piasztert fizet. 19) Azon helység, melyből akármiféle constitutiós seregre tüzet merészel valaki adni, ha a' gonosztévő ki nem tudathatik 's el nem fogatik, prédáltassék-ki 's gyűjtassék-fel. 20) Ilyen sorsa legyen mind azon helységeknek, melyekben csak egy Militzia-katona is megölettetik. 21) A' Tanács és Papság gondjai lévén a' világi és egyházi felvigyázás, minden vétésgről felelni is ők tartoznak. 22) Minden helységbeli tanácsok és Parochusok, kik akárhollévő fő kvártélyomhoz három mértföldnyi kerületben lesznek, 's minden nap tudósítást nem adnak az Insurgensel' mozgásairól, 500 piaszter fizetésére büntettetnek; ha pedig gondallanságok veszedelmet vonna maga után, abban az esetben életékel adóznak. 23) A' helységbeli tanácsok, Káptalanok és Parochusok gondoskodni tartoznak a' hivatalos - levelelnek haladék nélkül való tovább küldéséről, 's minden egy egy órai késedelmet 30 piaszterrel fizetnek. Hogyha gondallanságok miatt a' hivatalos - levelek elfogattatnak, javainak felét vesztik-el, 's ha azokkal nem bírnak, akkor a' tanácsbeliek hat hónapi sánczmunkára, a' Papok pedig ugyancsak hat hónapi fogságra büntettetnek. 24) Minden tanácsok, Káptalanok és Parochusok, kik a' hadi előjárók kívánságára nem egész készséggel és gyorsasággal adják-bé tartozásokat, értekeknek felét érő pénz fizetésre büntettetnek, 's ha javaik nem lennének, sáncz - munkára ítéltetnek. 25) A' melly helység a' Kuriroktól a' kísérőket megtagadja, vagy az Armada számára a' szállításokat megtenni elmulasztja, egy esztendei adóját érő pénzfizetésre büntetik; 's hogy ha engedetlensége káros következtetéseket vonna maga után; a' helységbeli világi és egyházi tisztí - hivatalok pártütőknek hirdettetnek 's a' szerint bün-

tettetnek. 26) A' közösülés könnyebbitésére nézve, és hogy a' Polgárok jutalmát vegyék a' Kurirok kísérésének, egy-egy mértföldre minden kísérő Polgár egy egy Reált kap. 27) A' megirtaknak végrehajtása végett, minden Divisióban egy hadi Biztosság 's két Fiscalis legyen. A' halálos ítéleteket magam vizsgálom-meg. 28) Midőn ezen tartomány nyugodalmára nézve a' jelenvaló rendelkezéseket teném, jelentem egyszersmind, hogy a' Tisztek a' legszorosabb fenytéket fogják tartani, 's bizonyosokká teszem a' Polgárokat, hogy minden, ki az igaz ügy partján van, tiszteletben fog tartatni. Navarraiak! Legyetek csendességgel, hívjátok-viszsa fíjaitokat 's rokonaitokat az Insurgensel' zászlóji alól. Tegyétek bizonyosokká a' felől, hogy bocsánatot nyerne, ha tegyveresen rukkolnak-bé. Ez az ajánlás azonban csupán az alacsonyabb sorúakat illeti; a' birtokosok csak úgy nyerhetnek bocsánatot, ha Tiszteiket fogva hozzák magokkal. Ezen bocsánat Dec. 10dikéig tart. 29) Jelenvaló Proclamatio közöltetik, minden hadi Commendánsokkal és polgári Kormányozókkal, hogy annál inkább közönségessé lehessen.

A' Journal des Debats következő tudósításokat közöl Dec. 24d. a' spanyol szélekről: „Puycerda tájékaról Dec. 14d. — A' Dec. 9d. és 10dikén esett csatázásoknak folytatásául jelenthetem, hogy két óra múlva a' Romagosa hátrálása után, újra munkálódni kezdettek a' Constitutiósok. A' vár-erősséget körülkerítették 's ostromlásához készültek. Egy osztályok szinte a' la Lengua de Serp nevezetű toronyig nyomult, mellynél fogva tavaly Júniusban a' Royalisták is legelébb verekedtek az erősségbe. Itt az osztályt két kártács-szalve fogadta, 's 30—40 ember vesztességgel hátrálásra kényszerítette. Dec. 11d. korán reggel újra kezdtek a' munkához az ostromló-seregek, a' mikor az

örizet - seregek is tettek némelly közel kirontásokat. Délutáni kicsapások a' Paillasi völgybe vezető útra, nevezetes haszonnal esett-meg, a' mikor 15 liztel terhelt öszvért fogtak-el. Mina azonban mind a' mellett is, hogy hébe - korba repülnek a' bombák és granátok Seo városába, seregeinek egy részét oda békvártélyozá; egy Juntát állított-fel, 's annak Praesidensévé egy Fonnoails nevű embert nevezett-ki a' környékből. A' napokban négy embert lőttek agyon a' népnek alsóbb rendétől, azért, hogy midőn a' Royalisták Seoban lettek volna, azokhoz szítottak."

Egy Aixi levél így szól Dec. 15d. „Jelenttem, hogy Minának első próbatétele rosszul ütött-ki, 's azzal kedvetlen helyheztetésbe jött. Az újokban rajta esett csapás nem kevésbe neveli bajait. Dec. 10d. megteve ugyan is minden rendelkezket, hogy a' Seoi erősséget bévehesse, 's azt a' leggyengébb oldalról kezdé ostromoltatni. Romagosa olly parancsolatot adott, hogy az ellenséget szinte egy puska-lövésre 's egész a' sáncz' aljáig bé kell várni; a' hova midőn elérkezne, iszonyú tüzeléssel fogadták a' Royalisták, 's olly hevesen csaptak vele egybe, hogy a' csata helyén 500 holtak maradtak. A' viadal egész nap tartott 's még más nap Dec. 11d. is hallattak az ágyú dörgések. Mina ezen osztályának maradvéka, Arfaba és Berverbe vonult-vissza. Mina maga is az utóbbi helyre vette magát. Dec. 12d. újra hevesen ütött-ki Romagosa 1000 emberével, 's a' Constituációsokat Pláig kergette. Elvett tőlök 22 öszvért, mellyek liztel, pályinkával 's olajjal valának megterhelve."

Perpignan Dec. 14d. A' Hit-ármadának egy erős osztálya, Dec. 10d. Arles és St. Laurent de Cerda tájára küldődött. Azon viadal után, melly Milans és két Royalista vezér t. i. Misas és Fley-

res között, St. Laurent de la Mougá há-
tára mellett esett, szinte 1200 Royalista futott Francia Országba. Tegnap számos Royalista - Tisztek jöttek ide Marseilleből. Köztök van Generalis Grimarest egész családjával együtt. Holnap indulnak az Orzágnak belső tájokai felé. Éppen most cse értésünkre a' spanyol Consulnak a' Praefectushoz intézett abbeli hivatalos jelentése, hogy a' Hit-ármadának mind azon Alt-tisztsjei és közemberei, kik Francia Országba futottak által, olly fel-tétel alatt hocsánatot nyernek, ha bizonyos meghatározott rövid idő alatt, Jussquerában magokat jelenteni el nem mulasztják.

Nagy Britannia és Irlandia.

Az ánglus regularis Ármada, nem számlálván ide a' királyi Gárdát, Európában 's azon kívül következő módon oszlik-el: Angliában magában van 7 Lovas és 11 Gyalog Regiment, Skóciában 3 Lovas és 11 Gyalog Regiment; Irlandiában 7 Lovas és 29 Gyalog Regiment; Gibráltárban 4 Gyalog Regiment; Máltában 3 Gyalog Regiment; a' Jóniai Szigetokban 6 Gyalog Regiment; a' Sz. Mauritius szigetén 2 Gyalog Regiment; Új Déli Wallesben 1 Gyalog Regiment; Ceylonban 4 Gyalog Regiment; Keleti Indiában 6 Lovas Regiment és 20 Gyalog Regiment; Új Skóciában 3 Gyalog Regiment; Nyugoti Indiában 11 Gyalog Regiment. A' Jó-reménység' fokán szedett Lovas és Gyalog-seregek nem foglaltatnak ezen lajstromba. A' csupán két Batalionokból álló Regimenteknek, a' millyenek p. o. az első és hatvanadik, valamint a' Vadász-Brigáda is, mellyeknek mindenik Bataliona különös Regimentnek tartatik Anglián kívül, vannak osztályaik Guernseyben, Sierra-Leoneban, Hondurásban, Bahamában, a' Bermundi

szigeteken, Új Braunschweigban és Terre Neuven.

Liverpoolban a' Dec. 5diki szélvész sok kéményeket 's háztetőket levervén, azok számos embereket öltek és sebesítettek meg.

Újabb tudósítások szerint a' Nagy-Britanniai Gőz-Machinák száma 1500ra telik. Felvévén már közép-számolással hogy egy egy, 40 ló' térhét viszi; 1500 Machina annyi munkát teszen, a' mennyire 130,000 's valami egy millió ember kivántatnék. Ugyan azon tudósítások Franciaországban csak 300 Gőz-Machináról emlékeznek.

Franciaország,

A' Gazette de France jelenti Perpignanból Dec. 15dikéről: „A' Catalonia szélén mostanában történt dolgok, azon tartomány népességének egy részét ezen Departementbe hajták. A' political szakadás' ezen áldozatai között oly familiákat találhatni, mellyeknek tagjai egészen elszakadtak egymástól; a' gyermekek atyjok nélkül járnak fel 's alá, 's kéntelenek adakozásból élni. Az aszszonyok minden szükségnek 's kedvetlenségnek kitétetve, keresik férjeiket 's gyermekeiket. Egy ilyen szerencsétlennék állapotja szívréható jelentés vala. tegnap előtt. Karján egy gyermeket vívén, másikat, ki most kezdett-el járni, kezénél fogva vezetvén, 's maga terhesen, így vándorogott hat nap oltá helységről helységig, férje után, ki a' Lovasságnál Kapitány, azonban sehosem találta, és sem pénze sem kenyere nem volt. — A' kivándorlott Papok' és Barátok' száma még nagyobb; mert az oltár és trónus ellenségeinek dühe leginkább ezek ellen van intézve. Nálunk nincsenek híjjával a' szükséges segedelemnek.

Toulouseból Dec. 16dikáról jelenti ugyanacsak a' Gazette de France: „Báró

d' Eroles tegnapelőtt érkezett-meg ide, 's látogatásokra ment előkelőbb tisztségeinknek. Azt mondják, hogy az itt tartózkodó Régenséggel valami planum iránt fog végezni 's azzal újra elütazik. A' spanyol Monarchiának ezen rettenthetetlen védelmezője, úgy fogadtatott nálunk, a' mint nemes maga feláldozása 's tulajdonságai érdemlik. A' trónus barátjai nem eshetnek kétségbe Spanyol Ország sorsa iránt. Nincs egy tartomány is, mellyben Royalista-Guerillák ne formálódtak volna, kiknek vezéreik próbált vitézek, 's Minának szerencsés csillaga még homályba borúlhat d' Eroles előtt. — Madridból igen nyugthatatlanító híreket vettünk. Az Infánsok ellen támasztott per csakugyan megindítatott, mint némelly levelezőjink írják.

A' Király Dec. 19d. Herczeg Wellington magános audientzián fogadta, melly szinte egy egész óráig tartott. Azután a' Herczeg a' királyi familiánál tette tiszteletét, 's más nap délután London felé elütazott. Az nap érkezett-meg Verónából Vicomte Chateaubriand.

Török Birodalom.

Konstantzinápoly Dec. 10d. Halet Efendi' feje Dec. 3d. megérkezett a' fő városba, 's más nap a' Szerál első udvarában nézésül kitétetett; hol harmadnapig állott. A' mellette felfüggesztett Jafsa vagy halálos ítélet, a' következő: „Az itteni, másoknak példájára, közönségesen kitétetett fő, Halet Efendinek a' volt Nischandschinak a' feje. Hogy a' Birodalomban egyik legfőbb méltóságra emeltetett, 's Monarchájának kegyelmeivel tetéztetett, mind ez azon czélból történt, hogy a' Státusnak hűségesen és igazán szolgálja; a' szíves egyesség lékének fentartására ügyelne, melly, különösen a' mostani környülállásokban az

igazhitünket mintegy egy testé formálja, 's a' rendetlen és szent Prófétánk' törvényével nem egyező fenyűzést tilalmazza, 's őket azon igyekezetre serkenti, hogy a' vallásnak, minden személyes kívánságoknak feláldozásával szolgáljanak. Ezek voltak ezen istentelen embernek szentséges tisztjei. De ő ezekkel nem gondolt, hanem inkább hivtelen lelke sugallásaira halgatván, mindenféle fortélyokat elkövetett, mellyeknek szájja szerencsétlenek levének áldozatvá; szája vált már benne, hogy az igazhitűek' sziveikbe versengésnek és egyenétlenségnek magvait hintené, midőn maga hűséget és egyenességet színlelt, hogy önszeretetét 's romlott characterét illy álorca alatt palástolhatná. Világosságra jövéen azonban a' Monarcha' céljaival ellenkező viselte, egy illy gonosztévőnek büntetése halálánál kevesebb nem lehet, melly is rajta, midőn számkivetetése' helyére menne, egy nagyúri parancsolat' erejénél fogva, az útközben hajtattott végre. (Megöltetésének környülállásait a' jövő postával fogjuk közölni.)

A' Persiai határszéleken, a' mint látszik, ez idő szerint fegyverszünés van, melly Aleppóból és Bagdadból legközelebb érkezett tudósításoknál fogva, azon egyességnek következtetése, mellyre a' Persiai Schah' fja és Daoud a' Bagdádi Basa egymásközt léptek; más tudósítások azonban a' cholera morbus kiütését adják annak okául, hogy a' Persa seregek, Bagdad' tájáról visszavonultak — Annyi igaz is, hogy ezen említett ragado nyavalya napról napra erősebben kezd elharpódzni, 's már Birrában, Aintaban 's

Aleppóhoz közel eső egyéb helyeken nagy pusztításokat tevé.

Smyrnán keresztül kevéssel ezelőtt a' Görög Országi hadról némelly tudósítások érkeztek, mellyek szerint, ha t. i. a' hírek megbizonyosodnak, a' Törökök Nov. közepé táján szerencsés fordulásokat tettek. Ezeknél fogva, Odysszeus Görög vezért, Athene körül, egy 15000 főből álló Albániai sereg megverte és Szalaminba kergette. Ezen sereg, minekutána egy Atticai klastromot, mellyben az lusurgeneknek sok eleségére talált, elfoglalt volna; Korinthusba, 's onnan Napoli di Romaniába nyomult-elő. Mind két erősség, különösen pedig az utóbbi, több hónapokra elegendő eleséggel bír, 's köztök a' szabad járás-kelés helyreállitattott. Ezek szerint tehát, a' Korinthusba érkezett nevezetes segítséggel, 's Omer Basának ugyan azon időben Patras felé tett mozdulásival erőt vett volna Moreában a' török fegyver.

Bécsben, a' marhahúsnak fontja Januariusra ezüstben 7, V. Czban 17 1/2 xra határozatott.

Magyar Ország.

Mélt. Szent-Györgyi Horváth József Cs. K. Kamarás Úr, a' tudományokhoz vonzó szeretetből T. T. Szommer József Urat, a' Philosophia Doctorát és felesküdte Prokátort, a' ki Literatúránkat már némelly Drámákkal gazdagította, Hegyfalui Uraságának Fiscalisává nevezte.